

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

**ΟΡΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ
ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΚΑΤ' ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΤΗ
ΔΙΑΛΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ**

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει λάβει υπόψη του ότι τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στη ζώνη του ευρώ, καθώς και άλλα ιδρύματα της ζώνης του ευρώ που μετέχουν κατ' επάγγελμα στη διαλογή και διάθεση τραπεζογραμματίων στο κοινό (εφεξής καλούμενα «φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών»), αρχίζουν να επενδύουν σε αυτόνομα μηχανήματα τα οποία χρησιμοποιούν οι ίδιοι οι πελάτες και τα οποία διαθέτουν τη δυνατότητα λήψης, επεξεργασίας και διάθεσης τραπεζογραμματίων, τα λεγόμενα «μηχανήματα ανακύκλωσης μετρητών».

Η χρήση των μηχανημάτων αυτών μπορεί να επηρεάσει άμεσα τον κύκλο ζωής των τραπεζογραμματίων. Το Διοικητικό Συμβούλιο υπογραμμίζει, ως γενικό κανόνα, ότι, για να εξασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα των τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία, τα μηχανήματα ανακύκλωσης μετρητών μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνον εφόσον έχουν τη δυνατότητα να αποσύρουν από την κυκλοφορία με αξιόπιστο τρόπο τόσο τα πλαστά όσο και τα ακατάλληλα προς κυκλοφορία τραπεζογραμμάρια. Τα δύο αυτά κριτήρια θα πρέπει να ελέγχονται από τις ΕθνΚΤ με τακτικούς δειγματοληπτικούς ελέγχους. Δεδομένου λοιπόν ότι το Ευρωσύστημα είναι υπεύθυνο για την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων στην κυκλοφορία, είναι απαραίτητο να υιοθετήσει μια κοινή θέση.

Η εν λόγω κοινή θέση συζητήθηκε με τους κατασκευαστές μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών, καθώς και με διάφορες ευρωπαϊκές ενώσεις του πιστωτικού τομέα. Κατά τη συνεδρίασή του της 18ης Απριλίου 2002, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε κοινούς όρους αναφοράς για τη χρήση μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών από φορείς εκμετάλλευσης αυτών των μηχανημάτων, συμπεριλαμβανομένων των ελάχιστων κριτηρίων διαλογής που θα πρέπει να πληρούν τα μηχανήματα αυτά. Οι προϋποθέσεις χρήσης των μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών διατυπώνονται ως μη δεσμευτικοί όροι αναφοράς, ενώ το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε ότι οι ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ θα συμβάλουν

το συντομότερο δυνατόν στη μεταφορά των προαναφερθέντων όρων αναφοράς στο αντίστοιχο εθνικό κανονιστικό ή συμβατικό πλαίσιο οργάνωσης του κύκλου ζωής των τραπεζογραμματίων, στο οποίο υπόκεινται οι φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών. Εν αναμονή της μεταφοράς των όρων αναφοράς σε εθνικό επίπεδο και προκειμένου να διευκρινιστούν στο παρόν στάδιο οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να χρησιμοποιούν μηχανήματα ανακύκλωσης μετρητών στη ζώνη του ευρώ, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να δημοσιευτούν οι κοινοί όροι αναφοράς στις ιστοσελίδες του Ευρωσυστήματος και σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

Κατά την εκπόνηση των όρων αναφοράς του Ευρωσυστήματος, εδόθη η δέουσα σημασία στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1338/2001 του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2001 σχετικά με τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία¹ (εφεξής καλούμενου «κανονισμός του Συμβουλίου»).

Δυνάμει του εν λόγω άρθρου, οι φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών υποχρεούνται να αποσύρουν από την κυκλοφορία όλα τα τραπεζογραμμάτια ευρώ τα οποία έχουν λάβει και για τα οποία γνωρίζουν ή έχουν επαρκείς λόγους να πιστεύουν ότι είναι πλαστά και να τα παραδίδουν αμελλητί στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών οι οποίοι δεν εκπληρώνουν τις προαναφερόμενες υποχρεώσεις υπόκεινται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

Με την επιφύλαξη των εθνικών μέτρων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε τους ακόλουθους όρους αναφοράς για τη χρήση μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών.

Οι φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών πρέπει επίσης να εκπληρώνουν όλες τις υποχρεώσεις που ορίζει η εθνική νομοθεσία περί παραχάραξης, κιβδηλείας και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

1. Απαιτήσεις αναγνώρισης και προδιαγραφές αισθητήρων

Η εξασφάλιση αναγνώρισης υψηλού επιπέδου πλαστών τραπεζογραμματίων και η πρόληψη της διάθεσης τραπεζογραμματίων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες παραχάραξης

---

¹ ΕΕ L 181 της 4ης Ιουλίου 2001, σελίδα 6 και επ.

είναι ζωτικής σημασίας. Συνεπώς, τα μηχανήματα ανακύκλωσης μετρητών θα πρέπει να είναι σε θέση να κατατάσσουν τα τραπεζογραμμάτια, τα οποία κατατίθενται σε αυτά, σε μία από τις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες:

Κατηγορία	Χαρακτηρισμός	Ιδιότητες	Τρόπος χειρισμού
1	Ξένο στοιχείο, δεν αναγνωρίζεται ως τραπεζογραμμάτιο	Δεν αναγνωρίζεται ως τραπεζογραμμάτιο λόγω: <ul style="list-style-type: none"> - εσφαλμένης παράστασης ή μορφής· - σφάλματος μεταφοράς (π.χ. τροφοδότηση δύο τραπεζογραμματίων, κ.λπ.)· - μεγάλων διπλωμένων γωνιών ή ελλειπόντων τμημάτων· - χειρόγραφων σημειώσεων, παρεμβαλλόμενων κομματιών χαρτιού, κ.λπ.· - διαφορετικού νομίσματος. 	Επιστρέφεται στον πελάτη
2	Στοιχείο που αναγνωρίζεται ως πλαστό	Η παράσταση και η μορφή αναγνωρίζονται, αλλά ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά γνησιότητας (ιδιότητες που ανιχνεύονται με υπέρυθρο και με υπεριώδες φως, μαγνητισμός, ταινία ασφαλείας, κ.λπ.) απουσιάζουν ή βρίσκονται σαφώς εκτός των επιτρεπόμενων ορίων.	Αποσύρεται από την κυκλοφορία. Εφόσον επιβεβαιωθεί ότι είναι πλαστό, παραδίδεται στις αρμόδιες εθνικές αρχές, μαζί με πληροφορίες για τον δικαιούχο του λογαριασμού. Δεν πιστώνεται στον δικαιούχο του λογαριασμού.
3	Στοιχεία των οποίων η γνησιότητα δεν μπορεί να πιστοποιηθεί σαφώς. Ύποπτα τραπεζογραμμάτια.	Η παράσταση, η μορφή και τα χαρακτηριστικά γνησιότητας (ιδιότητες που ανιχνεύονται με υπέρυθρο και με υπεριώδες φως, μαγνητισμός, ταινία ασφαλείας, κ.λπ.) αναγνωρίζονται, αλλά παρατηρούνται αποκλίσεις από την ποιότητα ή/και τα επιτρεπόμενα όρια. Στις περισσότερες περιπτώσεις, πρόκειται για ακατάλληλα ή λερωμένα τραπεζογραμμάτια.	Τα τραπεζογραμμάτια πρέπει να υποστούν ξεχωριστή επεξεργασία και να μεταφερθούν σε κάποια ΕθνΚΤ για να διαπιστωθεί η γνησιότητά τους. Οι πληροφορίες για τον δικαιούχο του λογαριασμού πρέπει να αποθηκευτούν επί τέσσερις εβδομάδες και να είναι διαθέσιμες κατόπιν αιτήματος. Μπορούν να πιστωθούν στον δικαιούχο του λογαριασμού.
4	Τραπεζογραμμάτια των οποίων η γνησιότητα πιστοποιείται πλήρως.	Όλοι οι έλεγχοι γνησιότητας δίνουν θετικά αποτελέσματα.	Μπορούν να τεθούν εκ νέου σε κυκλοφορία. Πιστώνονται στον δικαιούχο του λογαριασμού.

Μόνον τα τραπεζογραμμάτια (i) των οποίων η γνησιότητα πιστοποιείται πλήρως (κατηγορία 4) και (ii) τα οποία πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια διαλογής (βλ. ενότητα 3 κατωτέρω) μπορούν να τεθούν εκ νέου σε κυκλοφορία. Τα τραπεζογραμμάτια που κατατάσσονται στις κατηγορίες 2 και 3 θα πρέπει να αποσύρονται από την κυκλοφορία και να ακολουθεί χωριστή αποθήκευση/επεξεργασία.

2. Αναγνώριση του δικαιούχου του λογαριασμού και δυνατότητα παρακολούθησης των συναλλαγών

Η καταγραφή και η αναγνώριση (i) των τραπεζογραμμάτων/πλαστών τραπεζογραμμάτων που κατατάσσονται στις κατηγορίες 2 και 3 και (ii) του δικαιούχου του αντίστοιχου λογαριασμού είναι απαραίτητες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα παρακολούθησης των συναλλαγών και, κατά συνέπεια, ένα υψηλότερο επίπεδο ασφαλείας. Τα χαρακτηριστικά αναγνώρισης των τραπεζογραμμάτων (π.χ. ηλεκτρονικά «δακτυλικά αποτυπώματα» των τραπεζογραμμάτων ή άλλες μέθοδοι αναγνώρισης), καθώς και τα στοιχεία αναγνώρισης του πελάτη, θα πρέπει να αποθηκεύονται για διάστημα τεσσάρων τουλάχιστον εβδομάδων, ούτως ώστε να είναι δυνατός ο εντοπισμός του δικαιούχου του λογαριασμού στον οποίο ανήκει το πλαστό τραπεζογραμμάτιο.

Συνιστάται η επιτήρηση του χώρου με κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, η οποία μπορεί να προσφέρει επιπρόσθετη ασφάλεια έναντι εγκληματικών ενεργειών.

3. Διαλογή των ακατάλληλων προς κυκλοφορία τραπεζογραμμάτων

Τα μηχανήματα ανακύκλωσης μετρητών θα πρέπει να προβαίνουν στη διαλογή των ακατάλληλων τραπεζογραμμάτων, τα οποία πρέπει να επιστρέφονται στην αντίστοιχη ΕθνΚΤ. Ακατάλληλα θεωρούνται τα τραπεζογραμμάτια των οποίων η ποιότητα κρίνεται ανεπαρκής για περαιτέρω χρήση στον κύκλο ζωής των τραπεζογραμμάτων. Τα ελάχιστα κριτήρια διαλογής των ακατάλληλων προς κυκλοφορία τραπεζογραμμάτων διατίθενται κατόπιν αιτήματος μόνο σε όσους απαιτείται να τα γνωρίζουν.

4. Ενημέρωση για τα τραπεζογραμμάτια ευρώ και τα χαρακτηριστικά ασφαλείας τους

Στο πλαίσιο των δοκιμών για το ευρώ που πραγματοποιήθηκαν το 2000 και το 2001, δόθηκαν πληροφορίες για τα τραπεζογραμμάτια ευρώ και τα χαρακτηριστικά ασφαλείας τους στους φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών και στους κατασκευαστές ΑΤΜ, βοηθητικών ταμειολογιστικών μηχανών και μηχανημάτων

αποδοχής, ελέγχου και διαλογής τραπεζογραμματίων. Οι πληροφορίες αυτές – σε συνδυασμό με τη δυνατότητα δοκιμών με πλαστά τραπεζογραμμάτια – θεωρούνται επαρκείς για την εξασφάλιση του ενδεδειγμένου ελέγχου γνησιότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ.

5. Δοκιμές της απόδοσης των μηχανημάτων και ενημέρωση του λογισμικού ελέγχου γνησιότητας

Οι φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών θα πρέπει να χρησιμοποιούν μηχανήματα, οι κατασκευαστές των οποίων έχουν αποδείξει ότι ο εξοπλισμός τους πληροί τις απαιτήσεις που αναφέρονται στις ενότητες 1, 2 και 3 ανωτέρω, μέσω δοκιμών με πλαστά τραπεζογραμμάτια στις ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος ή στα Εθνικά Κέντρα Ανάλυσης, αναλόγως με την περίπτωση, του αντίστοιχου κράτους μέλους. Οι φορείς εκμετάλλευσης μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών θα πρέπει να ενημερώνουν το λογισμικό ελέγχου γνησιότητας, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ο εντοπισμός νέων τύπων πλαστών τραπεζογραμματίων.

Οι κατασκευαστές μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών δεν θα λαμβάνουν καμία πιστοποίηση. Εντούτοις, οι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος μπορούν να χορηγούν στους κατασκευαστές γραπτές βεβαιώσεις όσον αφορά την απόδοση των μηχανημάτων κατά τις προαναφερθείσες δοκιμές με πλαστά τραπεζογραμμάτια. Οι ΕθνΚΤ θα πρέπει να εξασφαλίζουν, εισάγοντας ειδική ρήτρα στη βεβαίωση, ότι οι πληροφορίες που περιέχει, συμπεριλαμβανομένης τυχόν αναφοράς στις ίδιες τις δοκιμές, θα χρησιμοποιούνται μόνο στο πλαίσιο διμερών επαφών με πελάτες και όχι για διαφημιστικούς σκοπούς ή οποιασδήποτε μορφής προώθηση. Οι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος θα λάβουν κάθε αναγκαίο μέτρο για την πρόληψη τυχόν αθέμιτης χρησιμοποίησης των εν λόγω γραπτών βεβαιώσεων. Οι ΕθνΚΤ μπορούν να προβαίνουν σε ελέγχους συστημάτων των μηχανημάτων ανακύκλωσης μετρητών, ούτως ώστε να επαληθεύουν, μεταξύ άλλων, την ακρίβεια των αισθητήρων, τη δυνατότητα παρακολούθησης των συναλλαγών, την αποθήκευση δεδομένων και τα κριτήρια διαλογής ακατάλληλων τραπεζογραμματίων.

6. Μηχανήματα κατάθεσης

Οι προαναφερθέντες όροι αναφοράς θα ισχύουν επίσης για τα μηχανήματα κατάθεσης τα οποία χρησιμοποιεί ο ίδιος ο πελάτης², εφόσον δεν διενεργούνται ξεχωριστοί έλεγχοι

---

² Τα τραπεζογραμμάτια που κατατίθενται σε αυτά τα μηχανήματα πιστώνονται κατ' αρχήν στον τραπεζικό λογαριασμό του καταθέτη.

γνησιότητας με μη αυτοματοποιημένο τρόπο από ταμία, πριν από την εκ νέου διάθεση των τραπεζογραμματίων. Αυτό θεωρείται απαραίτητο για τη συμμόρφωση προς την υποχρέωση απόσυρσης από την κυκλοφορία κάθε τραπεζογραμματίου το οποίο έχει κατατεθεί και για το οποίο ο φορέας εκμετάλλευσης γνωρίζει ή έχει επαρκείς λόγους να πιστεύει ότι είναι πλαστό (άρθρο 6 του προαναφερθέντος κανονισμού του Συμβουλίου). Για την τεχνική προσαρμογή των υφισταμένων μηχανημάτων ορίζεται μεταβατική περίοδος έως τις 30 Ιουνίου 2003. Στο διάστημα αυτό, οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει ασφαλώς να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που ορίζει το άρθρο 6 του κανονισμού του Συμβουλίου και που απορρέουν από την εφαρμογή του σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας τα απαραίτητα οργανωτικά μέτρα.

24 Μαΐου 2002